

stemmelse, hvorved det stod til Præsten for en vis Betaling, mod et vist Vederlag til Communen af sine Kaldsindtægter, at overdrage til den at føre disse Bøger. Det skulde jeg saameget mere ønske, som det blev et Fingertegn til at skjælnes ogsaa i den Retning mellem det Verdslige og det Geistlige, men det vilde være urigtigt at tage det bort, uden at man tillige vidste, hvor Betalingsmidlerne skulde komme fra for at faae det fuldbyrdet, Noget, som ikke ved dette Lovforslag rigtigt er taget under Overveielse. Den Betydning, som disse Bøgers Førelse har for en meget vigtig Side af Statslivet, for Folketællingen, burde der have været taget Hensyn til. Saalænge dette ikke skeer, idet man giver Lovbestemmelser om disse Bøgers Førelse, har man ikke her gjort et af de vigtigste Skridt i denne Retning. En af de vigtigste Sider ved denne Sag er ikke bleven omtalt, nemlig det Forslag, der hørte til blandt Andet som et Udgangspunkt for den, at alle Kirkebøger bleve førte dobbelt, en stor samlet Kirkebog, der fortsættes i Sognene, og en anden mindre Bog, et Hefte, som kun var beregnet paa at omfatte et Aar, og som indsendtes, saasnart Aaret var omme, efter at være collationeret med Hovedbogen, til den verdslige Myndighed, Amtmanden. Derved vilde man sikke sig mod mange Ulemper. Man vil i det Hele taget snart komme til den Erkjendelse, at saavel med Hensyn til de legemlige Gjenstande, som angaae Samfundet, som med Hensyn til de personlige Gjenstande, der angaae Samfundet, savnes endnu det Middel, som behøves til en Oversigt hos denne Underbestyrer i Landet, Amtmanden. Vi have for nylig havt en Lov for her i Thinget, nemlig Værnepligtsloven, med Hensyn til hvilken det Samme gjælder. Saa længe Regjeringen ikke faaer sit Diemærke rettet herpaa og samler under denne stedlige Myndighed, som bedst kan haandhæve Regjeringsens Myndighed i de enkelte Tilfælde, de behørlige Apparater paa rigtig Maade, ville vi faae en meget sammensat og dog meget uheldig Bestyrelse. Det savner jeg ved de første Paragraffer — om de andre er der sagt saa meget, at jeg vilde have meget Uret i at gaae

hyderligere ind derpaa. Kun den Bemærkning skal jeg gjøre; at vi i høieste Grad misfjende den Frihed, vi allerede have, naar vi gaae her løs paa at faae disse mange afspælede Lovbegrænsninger. Jeg kan forstaae, at Folketirken klager over Mangel paa Begeistring, men ikke, hvorfor Individet skal klage. Vil jeg være uconfirmeret, bliver jeg uconfirmeret og gaaer dog hen og bliver en anseet Mand i Staten. Vil jeg være døbt, bliver jeg udbøbt, og Ingen formener mig derfor at tjene mit Fædreland paa bedste Maade, jeg kan. Det er det Gode, vi have; det er Forskjellen mellem den Tid, da et saadant Lovforslag først kom frem, og nu, at paa den Tid kunde man trænge dertil, og især til en Udvikling af Principerne, fordi vi stode saa nær ved Begyndelsen af den friere Udvikling, at vi tvivlede om, at den virkelig var der. Men altsom vi komme længere fra denne Epoche, fra den Tid, altsom vor Følelse af Friheden groer, vøges, er og bliver sikkrere, trænge vi mindre til nye Afspælinger. Nu kunne vi efterhaanden fortsætte Veien ganske roligt uden at vække hvide Opmærksomhed ved de Skridt, vi gjøre, og saaledes lidt efter lidt unddrage os den Tvang, som kun bethyder Noget, naar vi gjøre den til en Samvittigheds-sag, og Intet bethyder, naar vi ikke bebyrde vor Samvittighed i saa Henseende. Hvad der udtales som en dybt indtrængende Sandhed for den Ene, er for den Anden en Formular, som han underkaster sig for at kunne leve i de Omgivelser, hvori han befinder sig. Lad Enhver opfatte det, som han vil, og lad os ikke gjøre Vanstueligheder herved. Det er en lykkelig Tilstand, vi befinde os i, men vil man først forandre den, saa bliver der Tvivl om, hvor Kirken begynder, og hvor den ender. Jeg raader derfor selv de ømme Samvittigheder til ikke at gjøre sig stort Besvær derover. De kunne faae alle deres Fordringer fyldestgjorte, og vi Andre, der have en mindre øm Samvittighed, — for jeg har en mindre øm — vi kunne leve fredsommeligt, hde vor Skjærv, betale for hvad vi faae af kirkelige Tjenester og være tilfredse med dem i den Skikkelse, hvori vi faae dem.